

OLINAH

eu cajt porodit 'no liepo an
je- bako čičico, ki se kliče Giu-
po- lia. Mala Giulia se je rodila
išu v špitalu v Palmanovi v
in pandjejak 22. junija. Srečan
ten tata je Giancarlo Strazzolini.

idi. Bruni želimo, de bo še na-
hti prej miela cajt za nje «ko-
an- medije», an Giulji srečo,
u zdravje, veselje, ljubezen an
dobro pamet.

H čestitkam se pridružuje-
jejo tudi Novi Matajur, Be-
neško Gledališče, Zveza be-
neških žen, študijski center
Nediža in vsi parjatelji, an
jih je ries puno!

li- nič,
ku- met
tre- so
em, iže-
ilve- , da
se lem
rblu-

GRMEK

VODOPIVEC

U nedeljo 7. junija je u-
maru u čedajskem špitalu
Francesco Chiabai - Franc
Kuosu po domače. Imeu je
82 ljet.

Rajnik Franc Kuosu je
biu zlo inteligenten mož, saj
je znu narest usjeh sort re-

Rajnik Franc Chiabai - Kuosu od
Vodopivca

lega
la u
pač
kem
naru
ig -
u je
žalo-
ženo

. Go-
k 30.

enč-

Novi Matajur

Leto VIII - Štev. 14 (182)

UREDNIŠTVO in UPRAVA
Čedad - Via B. De Rubeis 20
Tel. (0432) 731190
Poštni predal Čedad štev. 92
Casella postale Cividale n. 92

ČEDAD, 15.-31. julija 1981

Autorizz. Tribun. di Trieste n. 450

Izdaja ZTT

Tiskarna R. Liberale - Čedad

Izhaja vsakih 15 dni
Posamezna številka 300 lir
NAROČNINA: Letna 5.000 lir
Za inozemstvo: 6.000 lir
Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska
Trst 11-5374

Odgovorni urednik: Izidor Predan

Quindicinale
Za SFRJ 120 ND - Žiro račun
50101-603-45361
- ADIT - DZS, 61000 Ljubljana,
Gradišče 10/II - Telefon 22-207

Sped. in abb. post. II gr./70
Poštnina plačana v gotovini
OGLASI: mm/st + IVA 15%
trgovski 200, legalni 300
finančno - upravni 250,
osmrtnice in zahvale 100,
mall oglasi 100 beseda.

Resolucija sprejeta na XIII. občnem zboru SKGZ

V tej številki objavljamo re-
solucijo občnega zbora SKGZ.
Del zahtev v resoluciji najde-
mo v zaključku referata pred-
sednika Borisa Raceta, katere
smo že objavili v zadnji šte-
vilki Novega Matajura. Nič
hudega, če določene stvari
ponavljamo, saj smo na to na-
vajeni. Nismo mi krivi če že
toliko let naletavamo na glu-
ha ušesa pri odgovornih foru-
mih.

RESOLUCIJA

Slovenska narodnostna skup-
nost v Furlaniji-Juljski krajini
se mora še danes boriti za
svoj nacionalni obstoj, ker so
še žive težnje v delu italijan-
ske družbe, da se Slovenci od-
tujijo svojemu narodu. V oti-
pljivi obliki se te težnje izra-
žajo v neznanstvenih teorijah,
da Slovenci videmske pokraji-
ne niso enakopraven del slo-
venske manjšine; izražajo se
v omejevanju rabe slovenske

ga jezika v odnosu do javnih
ustanov, v popolni gluhosti do
gospodarskega razvoja Slo-
vencev, v težnji, da bi zaščit-
ni zakon vseboval čim manj
narodnostnih pravic, posebno
še, da naj bi bila stopnja
narodnostnih pravic odvisna
od odstotka slovenskega pre-
bivalstva na posameznih ob-
močjih. Odras težnje po asi-
milaciji Slovencev je tudi v
33-letnem zavlačevanju uzako-
nitve narodnostnih pravic slo-
venske manjšine.

Občni zbor SKGZ izraža za-
to zaskrbljenost nad dejst-
vom, da ni nobenega glasu o
usodi poročila posebne komi-
sije pri predsedstvu vlade, ki
je že pred pol leta zaključila
svoje delo. Prav tako ni zna-
no, kaj namerava vlada sto-
riti. Ne glede na vse to ostaja
temeljna zahteva Slovencev v
Furlaniji-Juljski krajini danes,
da je treba nemudoma začeti
z razpravo o zaščitnem zakonu

v parlamentu in da mora biti
sprejet v najkrajšem času.

V parlamentu in senatu so
bili predloženi razni osnutki
zakona za zaščito slovenske
manjšine.

V zvezi s tem XIII. občni
zbor SKGZ potrjuje Listino o
pravicaх slovencev, ki je bila
sprejeta na XII. občnem zboru
in ki vsebuje sledeče:

— pripadniki slovenske na-
rodnostne skupnosti morajo
uživati vse narodnostne pra-
vice v vseh 35 narodnostno
mešanih občinah, kjer prebi-
vajo Slovenci

— slovenski jezik mora biti
enakopraven na celotnem
omenjenem ozemlju s pravico
do uporabe in dolžnostjo jav-
ne uprave in sodstva, da upo-
rabo omogoči

— slovensko šolstvo mora
biti avtonomno na upravni
ravni in na ravni vseh voljenih
šolskih organov, vključno tudi
deželnega, z razširitvijo šolske
mreže na videmsko pokrajino

in tiste stroke (tehniške, gla-
sbene in strokovne), ki so se-
daj deficitarne

— ustanovitev oddelkov v
slovenskem jeziku za humani-
stične in družboslovne vede
na tržaški in videmski univer-
zi ter ustanovitev posebnih
tečajev na dveh univerzah za
slovensko strokovno izrazo-
slovje

— ukrepe za ohranitev in
skladen razvoj slovenskega
gospodarskega potenciala

— ustanovitev posebnega
sklada za slovensko kulturno
dejavnost

— podpora za informativno
in založniško dejavnost Slo-
vencev, avtonomijo slovenske
radijske in televizijske kompo-
nente v okviru deželne RTV
ustanove

— podpora slovenski šport-
ni in rekreacijski dejavnosti

— pospeševanje vsestran-
skih stikov slovenske manj-
šine z matico

— ustanovitev paritetnih
komisij na vseh ravneh, ki naj
zagotavljajo izpolnjevanje za-
kona in dajanje pobude za do-
polnila

— zaagotovitev izvolitve
slovenskih predstavnikov v
državne, deželne, pokrajinske,
občinske in druge predstavn-
ške organe

— enostaven in kratek po-
stopek za spremembo itali-
niziranih priimkov in imen

— vrnitev krajevnih imen v
prvotno obliko, dvojezične na-
zive krajev in poimenovanje
ulic po znamenitih Slovencih

Poleg vsega tega sta nujna
začetek javnih televizijskih
oddaj v slovenskem jeziku in
sklenitev sporazuma med Ju-
goslavijo in Italijo za prizna-
nje diplom s pravico do takoj-
šnjega opravljanja poklica.

Slovenci se zavzemamo, da
država zaščiti vse manjšine
in jezikovne skupnosti, toda
ne moremo sprejeti sugestij,
da bi strpali v en sam zakon
zaščito vseh še nezaščiteneh
skupnosti in slovenske manj-
šine, zaradi njihove vsebinske
razlike, zaradi mednarodnih
dogovorov in že priznane
stopnje zaščite, ki jo zagotav-
lja Posebni statut londonske-
ga sporazuma in zaradi dozo-
rele zavesti glede zaščite Slo-
vencev, ki terja hitro sretjetje
zakona.

Občni zbor je obravnaval
tudi za Slovence pomembno
vprašanje kmetijstva in posta-
vil zahtevo, da se do skrajno-
sti omejijo vojaške služnosti
in razlastitve ter ponovil za-
htevo, da morajo biti Slovenci
pritegnjeni k soodločanju o

prostoru ter je potrdil stali-
šče, ki ga je sprejela SKGZ
skupaj s Kmečko zvezo, da je
treba končati z oškodovanjem
kmetijstva in da je treba za
razlašeno zemljo dati priza-
detim lastnikom in krajevnim
skupnostim pravično odškod-
nino, predvsem pa je treba da-
ti protivrednost samemu kme-
tjstvu tja, kjer je razvoj mo-
goč.

SKGZ se ponovno zavezuje,
da bo še naprej delovala k
mirnemu sožitju ob meji za
prijateljstvo med Jugoslavijo
in za njuno čimširše sodelo-
vanje, pri čemer zavzame vid-
no mesto gospodarsko podro-
čje. Osimska pogodba in spo-
razumi pomenijo konkretiza-
cijo teh teženj, zato jih SKGZ
zagovarja in brani ter obsoja
tiste, ki ovirajo vedno tesnej-
še povezovanje obeh držav in
vsako popuščanje tem nazad-
njaškim silam.

V zvezi s popisom prebival-
stva, ki bo v letošnjem letu,
SKGZ odločno nasprotuje pre-
števanju po narodni pripadno-
sti, ker je položaj Slovencev
v družbi še vedno podrejen in
Slovenci ne uživajo še teme-
ljnih narodnostnih pravic. Re-
zultati štetja v takih okolišči-
nah ne bi odražali dejanskega
stanja, kar bi bilo v škodo teme-
ljnim interesom slovenske
manjšine.

Gorica, 21. junija 1981

KAMENICA 1981

- Kuosu od

sposoban
ed drugim
graf, ne sa-
ni, pač pa
om. S tem
e puno po-
t, ko je bla
naših va-

biu na
junija. Naj
ti naša to-

odni ceni

antaggiosi

. 727131

li

ria
la

mih.

RESOLUCIJA

Slovenska narodnostna skupnost v Furlaniji-Julijski krajini se mora še danes boriti za svoj nacionalni obstoj, ker so še žive težnje v delu italijanske družbe, da se Slovenci odtujijo svojemu narodu. V otipljivi obliki se te težnje izražajo v neznanstvenih teorijah, da Slovenci videmske pokrajine niso enakopraven del slovenske manjšine; izražajo se v omejevanju rabe slovenske-

imiaciji Slovencev je tudi v 33-letnem zavlačevanju uzakonitve narodnostnih pravic slovenske manjšine.

Občni zbor SKGZ izraža zato zaskrbljenost nad dejstvom, da ni nobenega glasu o usodi poročila posebne komisije pri predsedstvu vlade, ki je že pred pol leta zaključila svoje delo. Prav tako ni znano, kaj namerava vlada storiti. Ne glede na vse to ostaja temeljna zahteva Slovencev v Furlaniji-Julijski krajini danes, da je treba nemudoma začeti z razpravo o zaščitnem zakonu

rodnostne skupnosti morajo uživati vse narodnostne pravice v vseh 35 narodnostno mešanih občinah, kjer prebivajo Slovenci

— slovenski jezik mora biti enakopraven na celotnem omenjenem ozemlju s pravico do uporabe in dolžnostjo javne uprave in sodstva, da uporabo omogoči

— slovensko šolstvo mora biti avtonomno na upravni ravni in na ravni vseh voljenih šolskih organov, vključno tudi deželnega, z razširitvijo šolske mreže na videmsko pokrajino

skladen razvoj slovenskega gospodarskega potenciala

— ustanovitev posebnega sklada za slovensko kulturno dejavnost

— podpora za informativno in založniško dejavnost Slovencev, avtonomijo slovenske radijske in televizijske komponente v okviru deželne RTV ustanove

— podpora slovenski športni in rekreacijski dejavnosti

— pospeševanje vsestranskih stikov slovenske manjšine z matico

— ustanovitev paritetnih komisij na vseh ravneh, ki naj zagotavljajo izpolnjevanje zakona in dajanje pobude za dopolnila

ne moremo sprejeti sugestij, da bi strpali v en sam zakon zaščito vseh še nezaščitenih skupnosti in slovenske manjšine, zaradi njihove vsebinske razlike, zaradi mednarodnih dogovorov in že priznane stopnje zaščite, ki jo zagotavlja Posebni statut londonskega sporazuma in zaradi dozorele zavesti glede zaščite Slovencev, ki terja hitro srejetje zakona.

Občni zbor je obravnaval tudi za Slovence pomembno vprašanje kmetijstva in postavil zahtevo, da se do skrajnosti omejijo vojaške služnosti in razlastitve ter ponovil zahtevo, da morajo biti Slovenci pritegnjeni k soodločanju o

ne moremo sprejeti sugestij, da bi strpali v en sam zakon zaščito vseh še nezaščitenih skupnosti in slovenske manjšine, zaradi njihove vsebinske razlike, zaradi mednarodnih dogovorov in že priznane stopnje zaščite, ki jo zagotavlja Posebni statut londonskega sporazuma in zaradi dozorele zavesti glede zaščite Slovencev, ki terja hitro srejetje zakona.

Občni zbor je obravnaval tudi za Slovence pomembno vprašanje kmetijstva in postavil zahtevo, da se do skrajnosti omejijo vojaške služnosti in razlastitve ter ponovil zahtevo, da morajo biti Slovenci pritegnjeni k soodločanju o

Gorica, 21. junija 1981

KAMENICA 1981

Kulturno srečanje med sosednjimi narodi se bo vršilo letos na Kamenici v dneh 21.-22. in 23. avgusta, na istem mestu, ki je bil že posvečen od zgodovinske tradicije, v spominu starodavnih avtonomij slovenskih ljudi.

Ta sklep je bil sprejet od organizacijskega odbora, ki ga sestavljajo predstavniki različnih kulturnih društev Beneške Slovenije. Odbor je tudi odobril splošen program: za soboto in nedeljo zvečer je predviden velik ples na odprtem. V nedeljo popoldne bo

tradicionalna Sv. maša v štirih jezikih (slovenščini, italijanščini, furlanščini in nemščini). Sledili bodo nastopi pevskih zborov, glasbenih in folklornih skupin naše dežele, iz Slovenije in Koroške. Postavljeni bodo standi za razstavo obrtniških predmetov, za prodajo knjig, plošč in štampe. Za petek zvečer pa bodo pripravili svoj program otroci, ki se bodo udeležili kulturno - rekreacijskega bivanja «Mlade brieze».

Odbor za Kamenico je na delu tudi za zagotovitev go-

stom pogoje najširše varnosti, bodisi za kar se tiče javnega reda na sami planoti, ker se bo vršilo praznovanje, kakor tudi na cesti, ki pelje iz Čedadada, Št. Lenarta in Srednjega na Kamenico. Zato se bodo zbrali v prihodnjih dneh mladinci raznih naših kulturnih društev.

V celem času srečanja, razen v času maše, bodo delovali kioski s pijačo in jedačo. Kamenica s svojimi kulturnimi, verskimi in rekreacijskimi programi hoče ostati stičišče prijateljstva in sodelovanja sosednjih narodov.

KAMENICA 1981

Un punto fermo per l'amicizia dei popoli di confine

L'incontro culturale dei popoli di confine di Kamenica avrà luogo quest'anno il 21-22 e 23 agosto, sullo stesso luogo ormai consacrato da una storica tradizione, a ricordo delle antiche autonomie delle genti slovene.

La decisione è stata presa da un comitato organizzatore composto da rappresentanti di varie associazioni culturali della Slavia friulana. Il comitato ha anche formulato un programma di massima: per le serate del sabato e della domenica è previsto il grande ballo all'aperto. Per il pomeriggio della domenica la S. Messa

in quattro lingue (sloveno, friulano, tedesco e italiano) ed il programma di spettacoli dei gruppi folkloristici, corali e musicali della nostra regione, della Slovenia e della Carinzia gli «stands» per l'esposizione di oggetti di artigiano e per i libri, i dischi e la stampa. Per il venerdì invece è previsto un programma che sarà preparato dai ragazzi del soggiorno culturale - ricreativo «Mlada brieza».

Il comitato per Kamenica è al lavoro anche per garantire agli ospiti le condizioni di massima sicurezza, sia per il servizio d'ordine sul grandio-

so pianoro dove si svolgerà la festa, che sulle strade di accesso da Cividale, S. Leonardo e Stregna. Allo scopo saranno convocati, i prossimi giorni, i giovani aderenti ai vari circoli di cultura.

Durante tutto il corso dello incontro (con la sola interruzione per la Messa) funzioneranno chioschi per vini e bevande e una fornitissima rosticceria.

Kamenica, con il suo programma culturale, religioso e ricreativo, rimane così un punto fermo per l'amicizia e la collaborazione dei diversi popoli che si affacciano sul confine.

Deželna svetovalska skupina KPI podpira zahteve za globalno zaščito Slovencev v Italiji

Svetovalska skupina komunistične partije v deželnem svetu je slovenske manjšinske organizacije v videmski pokrajini zaprosila za srečanje, na katerem jih je podrobno seznanila s potekom razprave o manjšinah v deželnem svetu in o sprejemu potrebnih političnih akcij. Na srečanju, ki je bilo v Čedadu, so se predstavniki slovenskih organizacij in KPI pogovarjali tudi o koordiniranju nekaterih akcij, ki naj bi prispevale k izboljšanju sedanjega neugodnega položaja na tem področju, ki se je poslabšalo zaradi pomembnih nazadovanj v stališčih nekaterih političnih sil in še posebej krščanske demokracije.

V imenu delegacije slovenskih organizacij je spregovoril prof. Černo, ki je poudaril potrebo, da politične stranke razjasnijo svoje stališče do globalne zaščite slovenske narodnostne skupnosti in da se tudi zavzamejo za sprejem potrebnega zakona. Obenem se je zahvalil deželnim svetovalcem KPI za srečanje in izrazil željo, da bi prišlo do podobnih srečanj tudi z drugimi političnimi silami.

Načelnik komunistične skupine v deželnem svetu Pascolat, je zelo ostro ocenil razpravo o manjšinah in še posebej

stališča nekaterih političnih sil, ki zavirajo sprejem globalne zaščite za Slovence v Italiji in ki nočejo priznati pravic beneškimi Slovincem. Nato je postavil nekaj okvirnih predlogov. Najprej naj bi potrdili

izbiro za sodelovanje na vseh področjih v okviru osimskih sporazumov. KPI namerava zahtevati tudi jasne in učinkovite ukrepe za gospodarski razvoj Beneške Slovenije in

Nadaljevanje na 2. strani

Il gruppo regionale del PCI incontra le organizzazioni slovene

Allo scopo di dare un'ampia informazione sullo svolgimento del dibattito tenuosi in consiglio regionale sulle minoranze e sulle indicazioni politiche da proporsi in tempi brevi, il gruppo regionale del PCI ha chiesto un incontro con le associazioni slovene della Provincia di Udine. Più in generale l'incontro, che è avvenuto martedì 14 luglio a Cividale, è servito anche a concordare alcune iniziative politiche per mettere in movimento una situazione che è caratterizzata da aspetti non del tutto positivi, se non di sensibili arretramenti di alcune forze politiche, fra cui soprattutto la DC. E' toccato al prof. Cerno, che guidava la delegazione delle associazioni slovene, ad esprimere la necessità che i partiti politici chiariscano e portino avanti la proposta di tutela globale della minoranza slovena, ringraziando il gruppo consiliare regionale del PCI

di aver chiesto questo opportuno incontro, cui dovranno seguire anche altri, con altre forze politiche.

Sullo svolgimento del dibattito in consiglio regionale il capogruppo comunista, Pascolat, ha espresso un giudizio molto duro e non tanto per il dibattito in sé e per sé, quanto per aver esso mostrato il difficile retroterra politico che ostacola l'attuazione della tutela globale degli sloveni in Italia e, a pari dignità, di quelli della provincia di Udine.

Nella prospettiva si possono concordare alcune proposte di fondo: la prima quella di ribadire le scelte del trattato di Osimo per la fattiva cooperazione in tutti i campi; la seconda è quella di un impegno del PCI di chiedere precise scelte del piano regionale di sviluppo per la rinascita economica e la

(Continua in 2ª pagina)